

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Episcopalis

In Qva Episcoporum Non Tantvm, Eorumqve Vicariorum munus; sed
Parochorum etiam & conscientiarum directorium concernentium casuum
ac dubiorum indies occurrentium Resolvtiones ... quàm brevissimè
continentur

Zerola, Tommaso

Coloniae Agrippinae, 1680

Excommunicatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10447

trari (perinde valere) expresso majore valore, & solvere annatæ partem, & quam non solvit propter expressiorem minoris valoris, Nav. *conf. 29. de pæn. & remiss.*

Secundò, an liceat appellare à collatione executoris.

Respondetur quòd sic, tam si executor est merè executor, quàm si assumit partes Judicis: sed est differentia, nam quando appellatur à gestis per executorem merum, appellatio dicitur antea judicialis: quando appellatur à gestis executoris assumentis partes judicis, dicitur judicialis, Gem. *in c. si quis, ver. nota unum. de except. lib. 6. Inn. in cap. ad dissolvendum, de dispens. impub.* quòd executor possit assumere partes judicis, patet *in c. dudum, de presumpt.*

EXCOMMUNICATIO.

PRimò, Excommunicatio an possit fieri de rebus subtraëtis in generali, seu universaliter, sive in confuso, verbi gratia, si quis vellet impetrare excommunicationem ab Ordinario, vel à Papa contra aliquem, dicendo contra quoscunque, qui furati sunt bona mea, vel scripturas meas, &c.

Respondetur ex Bull. Pii V: *qua est 133 & incipit, Sanctissimus*, quòd non, nisi exprimat re ipsa, de qua agitur, ipsius valor nominatim, & specificè, verbi gratia, si quis furatus est oves meas, vel vestimenta mea, animalia, pannamenta talis valoris, scripturas talis conditionis, & importantiæ. hoc tamen fallit, nisi fortè fiat excommu-

nicatio pro rebus Ecclesiæ, locorum piorum, Communitatum, Universitatum, Collegii, vel ad universalium successorum instantiam, quos verisimile est certam rerum notitiam non habere, tunc enim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demum fieri poterit, quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque ideo inverisimilis sit, ut tamen ostendat res ipsas minime vulgares existere. hæc Pius V. quæ sunt notanda pro practica quotidiana, & addo ex Conciliis Mediolanensibus, quòd excommunicatio non debet fieri pro re omnino occulta, sive incerta, nec pro re omnino publica, quia excommunicatio per accidens exercetur in rebus deperditis, ut ait Sot. 4. *sent. distinct. 22. q. 1. art. 2.*

Secundò, an excommunicatus contumax debet absolvi, si comparuerit?

Respondetur ex Sac. Cong. *declar. 347. in meis*, in hæc verba, *Excommunicatus tanquam contumax pro contumacia, si coram Ordinario compareat, & paratus sit stare juri, debet per eundem absolvi.*

Tertiò, quæ differentia sit inter participantem cum excommunicato, & participantem cum interdicto, vel suspenso; nam regulariter participans cum excommunicato incurrit excommunicationem minorem, & peccat venialiter. fallit in tribus casibus, in divinis, vel in crimine, vel contemptu, Covar. *in cap. alma mater, 1. p. 3. nu. 7.* participans verò cum interdicto, vel suspen-

suspensio, in quibus est suspensus, vel interdictus, peccat mortaliter, Nav. in c. 1. §. labore, nu. 12. de pœn. dist. 6. sed vide Covar. in c. alma mater, 2. p. §. 1. nu. 10.

Quartò, Judex ecclesiasticus præcipiendo, ne fiat aliquid sub pœna excommunicationis, quæ est comminatoria, si quis contra fecerit, an possit illum declarare excommunicatum antequam, vel absque eo, quòd eundem excommunicet?

Respondetur primò, quòd malefacit Judex pervertendo ordinem; nam ordo est, ut si primò excommunicet comminando, postea citet ad dicendum, cur non debet excommunicari, deinde hoc peracto, iterum ad dicendum, cur non debeat declarari, immò aliqui addunt quartum, ut citetur ad dicendum, cur non debeant affigi cartulones, vel expectare decem dies, antequam eos affigat, quia illo termino durante poterit reus appellare à celebratione, ut patet *juribus vulgatis*, quod nos improbavimus in *ver. appellatio*, §. 14. tamen Navar. *conf. 3. de sent. excom.* pro utraque parte dicit, quòd ille sic declaratus est excommunicatus, & declaratus, & sic tenetur evitari, per *Extravag. ad evitanda*, prout superius in *ver. excommunicatio, de caus. form. dub. 2.* Dico secundò, quòd si quis incidit in aliquid, quòd si quis fecerit, incidit in excommunicationem lata sententiæ, non potest declarari absque citatione, & si declaratur absque ea, declaratio est nulla, Nav. *conf. 4. de sent. excom.*

Quintò, Judex declarans aliquem excommunicatum, vel incidisse in excommunicationem ipso jure, sine citatione illius, qui est declarandus, declaratio est nulla, gl. in *Clem. presenti, in ver. consiterit, de concess. & in Clem. 2. eod. ver. de pœnit.* & Navar. *conf. 4. & 9. nu. 4. de sent. ex-com.*

Sextò, licet per appellationem non suspendatur executio excommunicationis, & aliarum censurarum, prout dictum est multis in locis, & habetur *6. pastorali, §. verum, de appellat.* quia excommunicatio trahit secum executionem invisibiliter, & animam ligat, & sic in omnibus sententiis censuræ, *Gem. inc. 2. ver. item quia, de const. lib. 6.* tamen suspenditur ejus declaratio, gl. in *c. cupientes, §. quòd si per viginti, in ver. privatos, de elect. lib. 6.* Nav. *conf. 6. de sent. excom.* & stante hac appellatione, non tenetur vitare alios, nec vitari ab aliis, juxta *Extravag. ad evitanda. Mart. V. Nav. conf. 9. nu. 5.*

Septimò, an possit excommunicari Universitas, sive collegium, sive capitulum?

Respondetur, quòd regulariter omnes dicunt, quòd non, cum sit quoddam inanimatum, tamen si de facto excommunicetur, tenet excommunicatio, gl. in *cap. Romana, §. in Universitatem, in ver. penitus, de senten. excommu. lib. 6.* Sylvest. in *ver. excommunicatio, primo, num. 10. Soto 4. Senten. distinct. 22. quæst. 2. art. 2.* & de facto vidi excommunicari à Sede Apostolica Universitatem terræ Montis Fusculi Beneventanæ diocesis, ad instantiam Afcaniæ Colon-

Colonnæ Cardinalis Abbatis sanctæ Sophiæ Beneventi, pro quadam controverſia inter ipſum Abbatem, & dictam Univerſitatem ſuper quodam feudo, quod vulgò appellatur, *lococo-uante*, anno 1593. hoc tamen limitatur, quando excommunicaretur capitulum, ſive collegium, ſive univerſitas, & ſinguli illius, qui fuerunt culpabiles. Nav. *conf.* 7. & 8. *loc. cit.* fallit ſecundò in ſuſpenſione, quia licet capitulum, & collegium non poſſit abſolute excommunicari, poteſt tamen ſuſpendi, *c. ſententia, de ſent. excom. lib. 6.* Nav. *conf.* 8. & 9. nu. 1. & 7. & quando excommunicatur Univerſitas, ſolum ligantur illi, qui culpabiles fuerunt, *Covar. li. 2. c. 8. colum. penultim. variar. reſol.* non ſic in interdicto, ubi ligantur etiam innocentes.

Oſtavò, ſi quis Epiſcopus facit ordinationem ſub excommunicatione latæ ſententiæ, ne ſcribantur literæ Monialibus, ſi aliqui ſcribent eis, ſed literæ non perveniant ad manus illarum, ut quia aliqua perſonæ intermediæ eas illis legent, an ligetur excommunicatione ille qui ſcribit?

Reſpondetur, quòd ſic, quia verba ſunt intelligenda cum effectu, ſecus verò ſi literæ nullo modo nec legantur, nec tradantur illi, cui ſcribebantur, quia modò ſolus eſt quidam conatus, Nav. *conf.* 19. *loc. cit.* & pro primo dicto facit Sym. *de cathol. inſtit. tit. 18. nu. 8.*

Nonò, quia dictum eſt, *in ver. excommunicatio, dub. 3.* quòd nos tenemur evitare excommunicatum ſolum in

duobus caſibus, Primò, in notorio percuffore clerici, ſecundò, in denunciato per cedulones. Quæritur primò, an dicatur notorium, ſi quis regularis, vel preſbyter injecerit manus violentas in aliquem regularem in reſectorio, vel in preſbyterum, *c. vel ſacriſſia*, ubi adſunt plures regulares, vel preſbyteri, vel perſonæ?

Reſpondetur affirmativè, Nav. *conf.* 25. *loc. cit.* hoc tamen temperarem, quando eſſent ſex, vel plures perſonæ, prout ſuperius *in verſ. excommunicatio, de cau. ſor. dub. 3. verſ. quintum.* Secundò, an ſufficit fama de denunciatione, verbi gratia, ſi duo, vel plures, vel fama dicat talem eſſe excommunicatum, & denunciatum in tali loco, an propter hoc teneamur illum evitare. Et videtur quòd non, per ea quæ dicit *Covar. in c. alma mater, 1. par. §. 9. nu. 8.* tamen oppoſitum tenet Nav. *conf.* 59. nu. 2. *eod. titul.* quòd mihi videtur verius: ratio eſt, quia ſicut antiquitus ante Bull. Mart. V. ſufficiebat ſola fama ad evitandum excommunicatum, etiam nondum denunciatum, *c. illud, de cler. excom. miniſt.* ita etiam de jure novo videbitur ſufficere ſola fama de denunciato, non obſtat dictum *Covar.* quia loquitur de ſolo denunciato per ſententiam, & non publicato per cedulones, & ſic videtur, quòd ſint neceſſarii cedulones.

Decimò, ſi aliquis fuit excommunicatus per contumaciam, an debeat abſolvi, antequam ſolvat pœnas, ſeu expenſas contumaciæ?

Reſpondetur, quòd poteſt abſolvi, &

& peti poena contumaciæ, Cap. Tolof. q. 2. & exemplificat in filio familias excommunicato.

Decimoprimò, si aliquis fuit excommunicatus per judicem domicilij, sub conditione, ut infra mensem solvere habeat, & ante diem conditionis transfudit domicilium, num adveniente termino sit excommunicatus? Io. And. in Mercuria, in reg. jur. Cap. Tolof. q. 377. in addit. dicunt, quòd sic.

Decimosecundò, mulieres etsi ob clerici percussione non sunt mittendæ Romam pro absolutione, sed possunt ab Episcopo absolvi. cap. cum mulieres, cum vulgatis hoc tit. tamen in alijs dispositionibus, vel Bullis summorum Pontificum, ubi excommunicantur mulieres transgredientes cum reservatione, nõ possunt ab Episcopo absolvi, quod facit contra mulieres ingredientiæ monasteria virorum, vel mulierum, ob Bullam Pij V. & Greg. XIII. vide Nav. conf. 46. hoc tit. hoc tamen temperarem, nisi stante necessitate, vel impotentia, prout dictum est superius, nam non videtur aperta ratio diversitatis.

Decimotertiò, capitur clericus, etiam in sacris constitutus, noctu à satellibus cum armis, qui clericus ne ducatur ad suum Episcopum, dat arma satellitibus, quibus acceptis, illi dimittunt eum, an Episcopus hoc cognito possit cogere satellites illos ad restituendum arma dicto clerico?

Respondetur quòd non, quia licet clericus sit persona ecclesiastica, tamen arma non sunt res Ecclesiæ, Nav. conf. 28. hoc tit. Cov. l. 2. col. ult. var. resol. Prax. Episc. Pars II.

Decimoquartò, judex laicus arreptans seu carcerans, seu mandatum faciens clerico notoriè in sacris existenti, vel examinans illum tanquam principalem quoad se, & testem quoad alios, & retinens eum post dictum examen, quamvis postea restituerit eum suo Episcopo petenti, tamè incurrit excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, Nav. conf. 33. loc. cit. & in Manual. c. 27. num. 70. per clausulam Bullæ Cœnæ Domini, ubi habetur, *capiendo, processando, &c.*

Decimoquintò, quòd principalis teneatur revelare, vide Navar. conf. 28. numero quinto. versic. 6. nisi quado principalis haberet penes se scripturas privatas, quæ non revelarent partem adversam, vel præscripserit bona, de quibus agitur, vel putat se possidere bona fide, & benè, & justè, vel intervenisse omnes solemnitates in scripturis antiquis, licet non appareant in scripturis modò repertis, quia in antiquioribus præsumitur intervenisse omnes solemnitates extrinsecas & intrinsecas, prout dixi in ver. alienatio, §. 10. nec tenetur revelare ille, quem pars principalis consuluit, nec Advocatus, & Procurator, vel quispiam, nam quando fiunt monitoria hujusmodi, debent intelligi contra illos, qui injustè retinent, vel scientes, qui teneant injustè, Navar. loc. cit. num. 6. ver. 7.

Decimosextò, excommunicatus propter clerici verberationem, si contra eum inquirat judex ecclesiasticus, & judex secularis, cum in jure canonico ponatur una poena, & per jus ci-

K

vile

v. te altera, an possit puniri ab utroque, & duplici poena mulctari?

Respondetur, quod non, Nav. v. 1. Deus non iudicat bis in idipsum: tamé oppositum est verius, gl. in cap. parochianos, de sent. excom. in ver. satisfactant. Bald. in l. 1. col. 9. ver. modò circa hoc cap. de Sum. Trinit. & fid. cath. Affl. in cōst. pactarenorum, nu. 5. ratio est, quia una iurisdictio debet aliam adjuvare; ad dictum Prophetæ respondetur quod intelligitur æternaliter, secus verò temporaliter.

Decimo septimò, excommunicationes factæ in synodalibus provincialibus, vel dicecesanis sunt perpetuæ, quia censentur factæ à jure, & habent vim canonis, Addit. in Host. tit. de sent. excom. lib. 1. nu. 5. inf. & Host. cit. §. quis valeat, juxta finem, sed istæ excommunicationes possunt tolli non usu, vel contraria consuetudine, prout dictum est superius, in ver. dicta, seu statuta.

Decimooctavò, laici capientes clericum de mandato Episcopi, si verberant clericum se defendentem, nō sunt excommunicati, si hoc exigit rebellio clerici, cap. ut fama, §. fin. de sent. exc. in Sum. eod. tit. §. super illo autem, ver. 12. numero 4.

Decimononò, an clerici damnati ad triremes possint vapulare à ministris triremium, sicut vapulant alij, absque incurfione excommunicationis?

Respondetur, quod sic, cum sint depositi, & aliquando degradati, sed si sunt tantum depositi, id est, degradati verbaliter, quia retinent privile-

gium canonis, vel sunt condemnati ad adtempus, tunc similiter, sed si excedant, verberando incurrunt, ita magister meus in publica lectura, & servatur in praxi, gl. in c. degradatio, in ver. privilegio, de pœnis, lib. 6.

Vigesimò, quia dictum est posse patrem, filium, maritum, & fratrem absque excommunicatione occidere clericum inventum turpiter cum filia, forore, matre, & uxore, an si quis non posset per seipsum hoc facere, valeat per mediam personam? Respondetur, quod sic, prout probat Cov. de sponsal. 2. p. c. 7. §. 7. n. 5. sicut patri, magistro & superiori licet castigare filium, discipulum, subditum, etiam per alias personas, Tab. in ver. excommunicatio, quinto.

EXEMPTI.

PRIMò, quia dictum est, ver. exemptis, Capellanos regios, & alios gaudere exemptione, dum actu serviunt, & non aliàs, comprobatur per ea, quæ dicit Affl. in const. Magnæ Curie, not. 4. n. 4. quod officiales Regis gaudent privilegio exemptionis, dum assistunt servitijs regijs.

Secundò, si quis præten dit esse exemptus à visitatione, vel coërcitione, debet probare præscriptionem immemorabilem, quæ si non probatur, non præsumitur, Caputaq. decis. 391. par. 3.

Tertiò, Ecclesia exempta ratione foundationis, & dotationis quamvis non possit visitari ab Episcopo, ut Ordinario,